

Nr 32.

Ankom till riksdagens kansli den 9 maj 1940 kl. 3 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 8 kap. samt 9 kap. 7 § och 10 kap. 14 § strafflagen m. m.

Genom en den 26 april 1940 dagtecknad, till lagutskott hänvisad proposition, nr 217, vilken behandlats av första lagutskottet, har Kungl. Maj:t under återopande av propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll föreslagit riksdagen att antaga nedan intagna, vid propositionen fogade förslag till

1) lag om ändrad lydelse av 8 kap. samt 9 kap. 7 § och 10 kap. 14 § strafflagen;

2) lag om ändring i vissa delar av strafflagen för krigsmakten; samt

3) lag med vissa bestämmelser till skydd för försvaret m. m.

Beträffande de skäl som ligga till grund för de framlagda lagförslagen får utskottet, i den mån redogörelse därför ej lämnas här nedan, hänvisa till propositionen.

I 8 kap. strafflagen bestraffas förräderi och andra för rikets säkerhet menliga brott. Bland dessa brott märkas främst handlingar, som pläga hänföras till högförräderi, landsförräderi och spioneri. Vidare innehåller kapitlet stadganden om straff för vissa andra statsfarliga handlingar, såsom värvning eller uppbådande av krigsfolk i vissa fall, spridning av falska rykten eller lögnaktiga uttalanden, ägnade att framkalla fara för rikets säkerhet m. m.

Medan bestämmelserna om förräderibrotten i stort sett varit gällande alltsedan tillkomsten av 1864 års strafflag, äro däremot de stadganden i kapitlet, som ha avseende å spioneri, till största delen tillkomna senare. Ursprungligen upptogs i kapitlet egentligen endast straff för vissa slag av militärt spioneri under krig. År 1913 infördes emellertid i kapitlet straffbestämmelser mot obehörigt uppenbarande eller utforskande även under fredstid av hemligheter som äro av betydelse för rikets försvar. I samband med sistnämnda lagändringar straffbelades genom en särskild lag av den 9 maj 1913, innefattande vissa bestämmelser till skydd för hemligheter av betydelse för rikets försvar, en del åtgärder, vilka innebära fara för sådana hemligheters uppenbarande, såsom att någon genom att lämna oriktiga uppgifter om sina personliga förhållanden eller eljest svikligen bereder sig tillträde till vissa försvarsanläggningar m. m. Genom en lag den 26 juni 1936 tillades vidare i 8 kap. en bestämmelse om straff bland annat för systematiskt insamlande, i syfte att gå främmande makt tillhanda, av uppgifter, vil-

kas meddelande till främmande makt kan skada rikets försvar. Denna bestämmelse utvidgades ytterligare enligt en lag den 14 oktober 1939 till att avse bland annat även uppgifter som röra folkförsörjningen eller rikets vänskapliga förbindelser med främmande makt.

Till bestämmelserna i 8 kap. strafflagen ansluta sig vissa stadganden i strafflagen för krigsmakten och tryckfrihetsförordningen. Genom dessa bestraffas vissa hithörande handlingar, om de begås av någon som lyder under strafflagen för krigsmakten eller å krigsskådeplats m. m. eller om de ske genom utspridning av tryckt skrift.

I sitt utlåtande över den proposition till 1939 års urtima riksdag, vilken föranledde antagandet av förenämnda lag den 14 oktober 1939, anförde andra särskilda utskottet, att utskottet vid behandlingen av propositionen uppmärksammat, att de i 8 kap. strafflagen upptagna bestämmelserna icke vore anpassade efter de nutida förhållandena. Utskottet föreslog därför, att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t hemställa om skyndsam översyn av dessa bestämmelser. Denna hemställan bifölls av riksdagen, som avlät skrivelse i ämnet den 12 oktober 1939 (nr 20).

Med anledning därav tillkallade chefen för justitiedepartementet enligt nådigt bemyndigande den 20 oktober 1939 särskilda sakkunniga (professorn Ragnar Bergendal och revisionssekreteraren Olof Thulin) för att inom departementet biträda med den begärda utredningen.

De sakkunniga ha, efter överläggningar med representanter för försvarstaben och polisväsendet, den 10 april 1940 avlämnat betänkande med förslag till 1) lag om ändrad lydelse av 8 kap. strafflagen m. m.; 2) lag om ändring i vissa delar av strafflagen för krigsmakten; 3) ändring i tryckfrihetsförordningen; samt 4) lag med vissa bestämmelser till skydd för försvaret m. m. (Stat. offentl. utr. 1940: 8).

Sedan de under 1), 2) och 4) upptagna lagförslagen efter granskning inom justitiedepartementet undergått jämkning på ett par punkter, remitterades dessa förslag till lagrådet. I anledning av erinringar, som framställdes av lagrådet, ha förslagen omarbetats i fråga om vissa detaljbestämmelser.

Beträffande huvudgrunderna för de genom propositionen framlagda lagförslagen må nämnas följande.

Förslaget till *lag om ändrad lydelse av 8 kap. strafflagen m. m.* innebär i fråga om förräderibrotten en anpassning av bestämmelserna i kapitlet med hänsyn till det totala krigets beskaffenhet och de former, varunder den mot statens inre eller yttre säkerhet riktade verksamheten numera bedrives. I fråga om högförräderibrott ha i förslaget i större utsträckning än hittills straffbelagts gärningar av sådan art som ej ske med våldsamma medel men med hjälp av främmande makt. De sakkunniga ha ansett, att straffbeläggande av själva deltagandet såsom medlem i en statsfientlig sammanslutning icke bör ske i strafflagen utan att bestämmelser härom böra få sin plats i provisorisk lag. Närmast med tanke på sådan verksamhet som utövas av statsfientliga element föreslås i flera hänseenden utvidgade straffbestämmelser

om förberedelse till högförräderi. Sålunda skall straff drabba den som genom uppmaning eller annorledes söker förmå annan till förräderi eller i syfte att åstadkomma förräderi av främmande makt mottager penningar eller annat eller eljest träder i förbindelse med sådan makt (24 §). Vidare föreslås straff för den som eljest träder i samverkan med andra eller i förbindelse med främmande makt för att förbereda, möjliggöra eller underlätta förräderi vilket framdeles må varda av honom själv eller annan företaget (25 §). Även för spioneri och understödjande av spioneriverksamhet föreslås utvidgade och skärpta bestämmelser (8—14 och 26 §§). Sålunda skall straff drabba den som obehörigen till annan lämnar upplysning eller utlämnar föremål som bör hållas hemligt för främmande makt av hänsyn till rikets vänskapliga förbindelser med sådan makt eller rikets försvar eller folkförsörjningen vid krig och av krig föranledda utomordentliga förhållanden. Straffet har i flera fall skärpts och även oaktsamt röjande av hemlighet har straffbelagts. Lika med röjande av hemlighet skall anses om någon med uppsåt att vilseleda till annan lämnar falsk uppgift, vilken om den varit sann skulle varit att anse såsom hemlighet och vars meddelande till främmande makt kan skada riket. Helt allmänt bestraffas varje hemlig under rättelseverksamhet i militärt eller politiskt syfte som inom riket bedrivs för främmande makts räkning.

Förslaget innehåller bestämmelser som avse att hindra, att utländsk makt förbereder ett ingripande i svenska angelägenheter genom att här driva propaganda eller eljest söka påverka den allmänna opinionen. Sålunda föreslås straff för den som av främmande makt mottager penningar eller annat för att här i riket genom utgivande eller spridning av skrifter eller annorledes söka påverka den allmänna meningen om rikets styrelseskick eller om åtgärder i dess inre eller yttre styrelse (22 §).

I ändamål bland annat att hindra innehavare av statstjänster eller allmänna förtroendeuppdrag att deltaga i brottslig verksamhet som är riktad mot staten föreslås, att vad i 2 kap. 18 § strafflagen stadgas om förlust av ämbete, tjänst eller annan allmän befattning och om obehörighet därtill även skall gälla, där någon för brott som avses i 8 kap. strafflagen dömes till fängelse (31 §).

Bland andra nyheter i förslaget märkes att utspridande av falska rykten eller lögnaktiga uttalanden, ägnade att framkalla fara för rikets säkerhet, under krig skall bestraffas även om gärningen sker av oaktsamhet (21 §). Straff införes för den som genom föregivande av sjukdom eller genom annat svikligt förfarande söker undandraga sig tjänstgöringsskyldighet vid krigsmakten under längre eller kortare tid (16 §). Vidare stadgas straff för den som i uppsåt att föröva brott mot allmän säkerhet eller medborgerlig frihet förser manskap med eller samlar förråd av vapen, ammunition eller annan dylik utrustning (20 §). Vad någon som är förfallen till ansvar för brott, varom i 8 kap. sägs, för brottet mottagit eller dess värde skall vara förverkat till kronan. Förverkande kan även äga rum i fråga om föremål som begagnats vid utförandet av sådant brott eller som åstadkommits i samband med det brottsliga förfarandet (30 §).

Förslaget till ändring av *strafflagen för krigsmakten* ansluter sig i huvudsak till de nya bestämmelserna i 8 kap. strafflagen. Till strafflagen för krigsmakten har överflyttats den nuvarande bestämmelsen i 8 kap. 4 § strafflagen om straff för den som bär vapen mot riket. Bestämmelsen har därjämte utvidgats till att omfatta även den som eljest gör tjänst vid fiendens krigsmakt (134 a §). I fråga om förräderibrotten och vissa andra bland krigsartiklarna upptagna brott har tillämpningsområdet för strafflagen för krigsmakten utvidgats till att avse envar som begår sådant brott inom riket, å krigsskådeplats utom riket eller å område, som av krigsmakten ockuperats (8 §).

Förslaget till *lag med vissa bestämmelser till skydd för försvaret* avser att ersätta lagen den 9 maj 1913, nr 48, innefattande vissa bestämmelser till skydd för hemligheter av betydelse för rikets försvar. Förslaget innebär i vissa delar väsentliga utvidgningar av rätten att förbjuda obehörigas tillträde till försvarsanläggningar m. m. I förslaget angives även vilken befogenhet som i detta hänseende bör tillkomma militära och civila myndigheter. Konungen eller enligt Konungens bemyndigande vederbörande militäre befälhavare skall äga utfärda förbud för obehöriga att beträda anläggning, inrättning, fartyg, luftfartyg eller område som tillhör försvarsväsendet eller nyttjas av detsamma eller för dess räkning eller att närvara vid krigsmaktens företag, övningar eller försök (1 §). I fråga om anläggning eller område som eljest är av betydelse för försvarsväsendet skall befogenheten tillkomma Konungen eller enligt Konungens bemyndigande vederbörande länsstyrelse. Vid krig eller krigsfara eller eljest under utomordentliga av krig föranledda förhållanden skall förbudet även kunna avse anläggning eller område som är av betydelse för folkförsörjningen (2 §). Under sådana förhållanden skall Konungen kunna avdela särskilda säkerhetsområden, där befogenheten enligt Konungens bemyndigande skall i stället för länsstyrelse tillkomma vederbörande militäre befälhavare. Såsom säkerhetsområde skall anses krigsskådeplats (3 §). Förbud varom nu sagts skall även avse fotografering, utbildning eller beskrivning samt rätt att innehava sprängämne. Vidare innehåller förslaget bl. a. skärpta straffbestämmelser (4 §) och föreskrifter om förverkande (6 §).

Utskottet.

Såsom i utskottets redogörelse omnämnts har urtima riksdagen 1939 hemställt om en översyn av bestämmelserna i 8 kap. strafflagen. Denna översyn har nu resulterat i ett förslag till ny lydelse av kapitlet, varmed avses att åt hithörande bestämmelser giva en mera tidsenlig utformning.

Det föreliggande förslaget åsyftar framför allt att straffbelägga förräderi- och spioneribrott på ett mera förberedande stadium än som nu är möjligt. Beträffande sådant högförräderi som närmast riktar sig mot rikets inre säkerhet, t. ex. statsförfattningen, har uppmärksamheten särskilt riktats på de fall då omstörtningförsök ske med hjälp av främmande makt. Försök att med sådan makts hjälp medverka till att upphäva eller ändra någon av rikets grundlagar eller till att framtinga eller förhindra någon åtgärd i rikets

inre eller yttre styrelse bestraffas enligt förslaget som högförräderi (2 §). Straff stadgas även för den som genom uppmaning eller annorledes söker förmå annan till förräderi eller i syfte att åstadkomma förräderi mottager penningar eller annat av främmande makt eller eljest träder i förbindelse med sådan makt (24 §).

Även förberedelse till förräderi utan att några fullt aktuella planer därför uppgjorts straffbelägges i förslaget. Bristen på straffbestämmelser i detta hänseende har medfört att statsfientlig verksamhet med stöd från utländskt håll nu kan bedrivas tämligen öppet. För avhjälpande av denna brist föreslås straff för den som träder i samverkan med andra eller i förbindelse med främmande makt för att förbereda, möjliggöra eller underlätta högförräderi eller krigsförräderi, vilket framdeles må varda av honom själv eller annan företaget (25 §). Samma syfte tjänar förslaget om straff för den som av främmande makt mottager penningar eller annat för att här i riket genom utgivande eller spridande av skrifter eller annorledes söka påverka den allmänna meningen om rikets styrelsekick eller om åtgärder i dess inre eller yttre styrelse (22 §). Med främmande makt likställes i nu angivna hänseende den som handlar i främmande makts intresse (29 §).

Dessa bestämmelser torde bliva ett hjälpmedel för mera effektivt bekämpande av den statsfientliga verksamheten, även den som bedrives i föreningsform. De sakkunniga, som framlagt förslaget, framhålla i sitt betänkande att, ehuru förslaget straffbelägger vissa yttringar av de statsfientliga sammanslutningarnas verksamhet, en kriminalisation av själva deltagandet såsom medlem i en sådan sammanslutning ansetts falla utanför ramen av den åt de sakkunniga uppdragna översynen av 8 kap. strafflagen, bl. a. därför att en sådan kriminalisation sannolikt måste bygga på vissa överväganden av aktuella politiska situationer, som icke lämpligen borde verkställas av de allmänna domstolarna. I synnerhet måste ett egentligt förbud eller en upplösningssåtgärd mot en sammanslutning, vilken åtgärd möjligen borde uppställas såsom förutsättning för att medlemskap skulle vara brottsligt, kräva ett för ändamålet särskilt inrättat förfarande, som icke kunde erhålla sin reglering genom den allmänna strafflagen. Bestämmelser härom borde enligt de sakkunniga icke hava sin plats i allmänna strafflagen utan i en provisorisk lag.

Utskottet delar uppfattningen att, därest en kriminalisering skall ske av själva deltagandet såsom medlem i en sammanslutning av samhällsfarlig karaktär, bestämmelserna härom icke böra upptagas i strafflagen. Förslag till lagstiftning, innebärande möjlighet att efter prövning av domstol erhålla beslut om upplösning av en samhällsfarlig sammanslutning samt straff för den som därefter fortsätter eller främjar den upplösta sammanslutningens verksamhet, har framlagts i motionerna I: 77 och II: 143, vilkas förberedande behandling ankommer på utskottet. Då enligt vad utskottet inhämtat en kungl. proposition till innevarande riksdag med förslag till lagstiftning i fråga om de statsfientliga sammanslutningarna är att förvänta, har utskottet icke i detta sammanhang tagit ställning till denna fråga utan ansett behandlingen av motionerna böra tills vidare anstå.

Förslaget till ändring av 8 kap. strafflagen innebär även i andra än förut nämnda avseenden åtskilliga skärpningar och kompletteringar av gällande straffbestämmelser. Den senaste tidens händelser torde till fullo hava ådagalagt behovet härav. Vid sin granskning av förslaget har utskottet funnit sig böra i huvudsak tillstyrka detsamma. Beträffande den närmare utformningen vill utskottet anföra följande.

I nuvarande 14 § av 8 kap. strafflagen stadgas straff för den som uppsåtligen giver allmän spridning åt falska rykten eller lögnaktiga uttalanden, ägnade att framkalla fara för rikets säkerhet. Straffbudet kräver uppsåt, d. v. s. att gärningsmannen skall hava ägt vetskap om att den meddelade uppgiften var osann och ägnad att framkalla fara för rikets säkerhet. Straff kan sålunda icke drabba någon, om det ej styrkes att han ägt sådan vetskap. I propositionen har denna bestämmelse med vissa ändringar i fråga om straffet upptagits i 21 §. Därvid har tillika föreslagits, att om någon under krig gör sådan gärning av oaktsamhet, han skall dömas till fängelse eller böter. De sakkunniga ha härom uttalat, att faran av en lögnaktig propaganda eller av spridandet av eljest för riket skadliga osanna uppgifter uppenbarligen gjorde sig starkast gällande, om riket befunde sig i krig. Försiktigheten syntes bjuda, att ett effektivare straffskydd infördes för dylikt fall. Straff borde då enligt de sakkunnigas mening följa även därest gärningsmannen handlat oaktsamt, d. v. s. utan att förskaffa sig närmare kännedom om uppgifternas sanningsenlighet. Enligt utskottets förmenande kan denna gärning vara lika farlig vid krigsfara som under krig. I fråga om krigsförräderi och krigsspioneri stadgar förslaget, att bestämmelserna skola äga tillämpning vid krig eller då krig hotar riket. Då utskottet ej kan finna några avgörande betänkligheter mot att giva förevarande stadgande tillämpning i enahanda utsträckning, har utskottet ansett sig böra föreslå, att oaktsamt spridande av falska rykten eller lögnaktiga uttalanden, varom här är fråga, bestraffas även om det sker, när krig hotar riket.

Beträffande 30 § föreslår utskottet i förtydligande syfte en redaktionell jämkning.

Med stöd av de i 6 § av förslaget upptagna bestämmelserna om straff för krigsförräderi kunna vissa fall av sabotage bestraffas. Dessa bestämmelser äro dock tillämpliga först vid krig eller då krig hotar riket och de avse allenast gärningar, varigenom krigsmaktens ställning kan försämras eller som rikta sig mot en med riket i krig förbunden stats krigsmakt. I vissa andra fall kan sabotage bestraffas enligt bestämmelserna om skadegörelse i 19 kap. strafflagen, varest även (i 21 §) förekommer en straffbestämmelse rörande viss förberedelse till skadegörelse, nämligen då någon i skadegörelsesyfte tillverkat, anskaffat eller förvarat sprängämne. Enligt utskottets mening kunna de förefintliga bestämmelserna icke anses motsvara vad som under nuvarande förhållanden kräves för att med kraft ingripa mot sådant sabotage eller förberedelse därtill som icke enligt den nya lydelsen av 8 kap. 6 § blir att anse såsom krigsförräderi. Detta torde exempelvis vara fallet beträffande avvägningen av straffsatserna i de tillämpliga paragraferna i 19

kap. strafflagen ävensom de i 19 kap. 21 § uppställda förutsättningarna för straff för förberedelse. En undersökning rörande ändring av dessa stadganden synes därför påkallad. Det kan även ifrågasättas att införa kompletterande bestämmelser härom i 8 kap. strafflagen. Med hänsyn till angelägenheten av att den nu föreslagna lagstiftningen snarast kommer till stånd har utskottet icke ansett densamma böra fördröjas genom en undersökning rörande ytterligare bestämmelser om sabotage utan vill utskottet föreslå att en särskild utredning därom verkställs. Utskottet vill sålunda, i anledning av propositionen, hemställa att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning rörande en komplettering av gällande lagbestämmelser i syfte att bereda möjlighet till effektivare ingripande mot sabotage eller försök eller förberedelse därtill. Denna utredning synes böra verkställas med sådan skyndsamhet, att förslag i ämnet om möjligt kan föreläggas innevarande riksdag.

Enligt de nu gällande bestämmelserna skola de i strafflagen för krigsmakten upptagna krigsartiklarna — vilka jämlikt 5 § strafflagen för krigsmakten träda i tillämpning först vid krig eller allmän mobilisering — i princip tillämpas endast å krigsmän och vissa därmed jämställda personer; i fråga om civila personer i övrigt skola krigsartiklarna tillämpas endast beträffande vissa förräderi- och spioneribrott m. m. som förövas i mobiliserad fästning, å krigsskådeplats inom eller utom riket eller å område som av krigsmakten ockuperats. Det nu framlagda förslaget till lag om ändring i vissa delar av strafflagen för krigsmakten innebär bl. a., att vid krig eller allmän mobilisering förräderi- eller spioneribrott skall, var det än begås inom riket och vem som än begår brottet, bedömas enligt krigsartiklarna i strafflagen för krigsmakten. Betydelsen härav är bl. a., att i de fall, där 8 kap. strafflagen stadgar straffarbete på livstid — huvudsakligen högförräderi, krigsförräderi och krigsspioneri — skall kunna dömas till dödsstraff. Anledningen till den föreslagna utvidgningen är framför allt att den nutida krigsföringen sträcker sig över hela det i kriget deltagande landet, varigenom skillnaden mellan krigsskådeplats och hemort alltmer utplånats. Med hänsyn till de skäl som tala för utvidgningen har utskottet icke velat motsätta sig att densamma nu genomföres. Emellerid bör beaktas att genom denna utvidgning krigsartiklarna komma att bli tillämpliga å brott av civila inom ett betydligt vidsträckt område än nu är fallet och att därmed även krigsdomstolarna komma att i ökad omfattning handlägga åtal mot civila. Härigenom synes den hittillsvarande ramen för strafflagen för krigsmakten i viss mån hava sprängts. Ur principiell synpunkt kunde göras gällande att, när fråga är om förräderi- och spioneribrott av civila vilka icke äga anknytning till krigsmakten, de allmänna domstolarna skulle handlägga målen så länge ej på grund av krigsförhållanden domstolarnas verksamhet störes. Det synes därför erforderligt att en närmare utredning verkställs angående den lämpliga gränsdragningen mellan strafflagen för krigsmakten och allmänna strafflagen. Därvid torde även böra undersökas huruvida de i 5 § strafflagen för krigsmakten angivna förutsättningarna för att krigsartiklarna skola träda i tillämpning äro anpas-

sade efter de nuvarande förhållandena. Utskottet får sålunda hemställa, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla att Kungl. Maj:t ville snarast föranstalta om utredning rörande förhållandet, i de av utskottet angivna avseendena, mellan tillämpningsområdet för å ena sidan allmänna strafflagen och å andra sidan strafflagen för krigsmakten.

I fråga om förslaget till lag med vissa bestämmelser till skydd för försvaret m. m. har utskottet endast funnit anledning till en formell jämkning i 6 § motsvarande den som föreslagits i 30 § av förslaget till ny lydelse av 8 kap. strafflagen.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

A) att riksdagen, med förklarande att riksdagen funnit vissa jämkningar böra vidtagas i de genom förevarande proposition framlagda lagförslagen, måtte för sin del antaga följande förslag till

(Kungl. Maj:ts förslag:)

(Utskottets förslag:)

1) L a g

om ändrad lydelse av 8 kap. samt 9 kap. 7 § och 10 kap. 14 § strafflagen.

Härigenom förordnas, att 8 kap. strafflagen samt 9 kap. 7 § och 10 kap. 14 § samma lag¹ skola erhålla följande ändrade lydelse:

8 KAP.

Om förräderi och andra för rikets säkerhet menliga brott.

1 §.

Den som, i uppsåt att med våldsamma medel eller med hjälp av främmande makt lägga riket eller del därav under annan makt eller förena riket med annan makt eller lösrycka del av riket, gör gärning som innebär medverkan till uppsåtets fullbordan eller försök därtill, dömes för högförräderi till straffarbete på livstid. Var faran ringa, skall till straffarbete från och med sex till och med tio år dömas.

Söker någon eljest med lagstridiga medel nå sådant syfte som nu är sagt, dömes för det högförräderi till straffarbete från och med fyra till och med tio år eller på livstid.

2 §.

Den som söker beröva Konungen eller regent, som lagligen är satt i Konungens ställe, liv eller frihet, eller ock söker genom uppror eller eljest med våldsamma medel eller med hjälp av främmande makt medverka till att upphäva eller ändra någon av rikets grundlagar eller till att framtvinga eller

¹ Senaste lydelse, se beträffande 9 kap. 7 § 1921:288 och beträffande 10 kap. 14 § 1938:251.

*(Kungl. Maj:ts förslag:)**(Utskottets förslag:)*

förhindra någon åtgärd i rikets inre eller yttre styrelse, dömes för hög-förräderi till straffarbete på livstid. Var faran ringa, skall till straffarbete från och med sex till och med tio år dömas.

3 §.

Svensk man, som utan Konungens tillstånd låter bruka sig såsom ombud för främmande makt i angelägenhet, som riket rör, eller inlåter sig i underhandling därom med främmande makt, dömes till fängelse.

Avsåg underhandlingen åtgärd av den främmande makten, varigenom rikets självbestämmningsrätt kunde kränkas eller dess fredliga förhållande till främmande makt störas, dömes till straffarbete från och med ett till och med sex år. Kom det till krig mellan riket och den främmande makten, må tiden för straffarbetet höjas till tio år eller ock till straffarbete på livstid dömas.

4 §.

Den som, genom att överträda bestämmelser givna till skydd för upprätthållandet av rikets fredliga förhållande till främmande makter, eller genom angrepp med våldsamma medel å främmande makts styrelseskick, eller genom offentliga smädelser mot främmande makt eller dess regering eller offentligt skymfande av dess flagga eller vapen eller annat höghetstecken, eller genom ärekränkning eller annat brott mot främmande statsöverhuvud eller mot främmande makts sändebud här i riket, eller ock genom annan i lag eller författning förbjuden gärning, framkallar fara för krig eller repressalier eller andra för riket skadliga åtgärder från främmande makts sida eller för främmande makts inblandning i rikets angelägenheter, straffes, om han bort inse faran, med fängelse eller straffarbete i högst två år.

Brott, som nu är sagt, må ej utan Konungens lov åtalas av allmän åklagare.

5 §.

Värvar någon utan Konungens tillstånd folk i riket till främmande krigstjänst, dömes, där gärningen ej är belagd med strängare straff, till fängelse eller böter.

6 §.

Den som, vid krig eller då krig hotar riket, begår gärning, varigenom krigsmaktens ställning kan försämras, i ty

att han förhindrar eller försvårar användande av krigsfolk, förnödenheter, fästning, fabrik, väg, bro, fartyg eller annat av betydelse för krigföringen eller fördärvar eller till fienden förräder något sådant, eller

att han lämnar falska upplysningar till krigsmakten eller förleder krigsfolk till trolöshet, modlöshet eller uppror, eller

*(Kungl. Maj:ts förslag:)**(Utskottets förslag:)*

att han åt fienden anskaffar krigsfolk eller understöd med penningar eller förnödenheter, eller

att han gör annat sådant förräderi,

dömes för krigsförräderi till straffarbete på livstid eller från och med sex till och med tio år.

Vad nu är sagt skall äga motsvarande tillämpning, om gärningen riktar sig mot en med riket i krig förbunden stats krigsmakt.

Utländsk man må ej dömas till straff enligt denna paragraf, för det han annorstädes än inom riket eller å krigsskådeplats utom riket medverkat till att åt fienden anskaffa krigsfolk eller understöd med penningar eller förnödenheter.

7 §.

Begår någon av oaktsamhet gärning, som i 6 § sägs, straffes med fängelse; äro omständigheterna synnerligen försvårande, må till straffarbete i högst sex år dömas.

8 §.

Den som, vid krig eller då krig hotar riket, låter sig av fienden bruka att anskaffa upplysningar om sakförhållanden, vilka böra hållas hemliga av hänsyn till rikets försvar eller folkförsörjningen i riket, dömes för krigsspioneri till straffarbete på livstid eller från och med sex till och med tio år.

Lag samma vare, där någon eljest under sådana förhållanden för fienden röjer hemlighet, varom i första stycket sägs, eller till honom lämnar oriktig uppgift, vilken om den varit sann skulle varit att anse såsom sådan hemlighet och vars meddelande kan skada riket; dock må, där faran var ringa, tiden för straffarbetet nedsättas till två år.

Vad nu är sagt skall äga motsvarande tillämpning, om gärningen riktar sig mot en med riket i krig förbunden makt.

9 §.

Den som obehörigen sätter sig i besittning av eller låter anskaffa upplysning om något sakförhållande, som bör hållas hemligt för främmande makt av hänsyn till rikets vänskapliga förbindelser med sådan makt eller till rikets försvar eller till folkförsörjningen i riket vid krig och av krig föranledda utomordentliga förhållanden, dömes högst till straffarbete i två år. Lag samma vare, där någon obehörigen tager befattning med skrift, teckning eller annat föremål, som innefattar upplysning om sakförhållande, varom nu är sagt.

10 §.

Där någon obehörigen till annan lämnar sådan upplysning eller utlämnar sådant föremål, som i 9 § sägs, dömes till straffarbete i högst två år eller fängelse; var faran ringa, må till böter dömas.

(Kungl. Maj:ts förslag:)

(Utskottets förslag:)

Lag samma vare, där någon med uppsåt att vilseleda till annan lämnar oriktig uppgift, vilken om den varit sann skulle varit att anse såsom hemlighet, varom i 9 § sägs, och vars meddelande till främmande makt kan skada riket.

Lika med att uppgift obehörigen lämnas till annan varde ansett, att den allmänt kungöres.

11 §.

Där någon förövar gärning, som i 9 eller 10 § sägs, för att gå främmande makt tillhanda, dömes för spioneri till straffarbete i högst sex år.

12 §.

Förövas gärning, som i 10 § första stycket avses, av oaktsamhet, dömes den skyldige till böter eller fängelse.

13 §.

Där brott, som i 10 § första stycket avses, förövas av någon, som på grund av allmän eller enskild tjänst eller avtal är särskilt betrodd med vad som uppenbarats, dömes till straffarbete i högst sex år. Är gärningen hänförlig till spioneri, som i 11 § avses, dömes till straffarbete från och med sex till och med tio år eller på livstid.

Förövas brott, som i 12 § avses, av den som nu är sagd, vare straffet fängelse eller straffarbete i högst fyra år, eller, där omständigheterna äro synnerligen mildrande, böter.

14 §.

Den som i syfte att gå främmande makt tillhanda anskaffar eller låter anskaffa uppgifter angående förhållanden, berörande riket eller annan makt, vilkas meddelande till främmande makt kan medföra skada för rikets vänskapliga förbindelser med främmande makt eller för rikets försvar eller ock för folkförsörjningen i riket vid krig och av krig föranledda utomordentliga förhållanden, eller i syfte som nyss sagts tager befattning med sådana uppgifter, dömes, där han ej förskyllt strängare straff, för spioneri till fängelse eller straffarbete i högst två år.

Lag samma vare om den som inom riket eljest för främmande makts räkning bedriver hemlig underrättelseverksamhet i militärt eller politiskt syfte.

15 §.

Där någon genom stympning eller annorledes uppsåtligen gör sig oduglig till uppfyllande, under längre eller kortare tid, av den tjänstgöringsskyldighet vid krigsmakten som skolat av honom fullgöras, straffes med fängelse eller straffarbete i högst två år.

16 §.

Den som förleder eller hjälper krigsman till rymning eller till att genom föregivande av sjukdom eller genom annat svikligt förfarande söka undan-

(Kungl. Maj:ts förslag:)

(Utskottets förslag:)

draga sig tjänstgöringsskyldighet vid krigsmakten under längre eller kortare tid, dömes till fängelse eller straffarbete i högst två år, eller, där brottet är ringa, till böter.

17 §.

Där någon, som fått i uppdrag att för riket med främmande makt något avhandla eller sluta eller att eljest bevaka rikets rätt hos främmande makt, uppsåtligen dess fördel emot riket främjar eller riket eljest skadar, dömes till straffarbete på livstid eller från och med sex till och med tio år.

Där han i avsikt att skada riket av främmande makt tager, låter åt sig utlova eller begär gåva eller förläning, dömes, ändå att skada därav ej kom, till straffarbete från och med två till och med tio år.

18 §.

Var som, med uppsåt att riket skada, förfalskar, undanhåller eller fördärvar handling, som innebär bevis för rikets säkerhet eller rättigheter emot annan makt, varde dömd till straffarbete från och med sex till och med tio år eller på livstid.

Där någon med sådant uppsåt falskeligen skriver handling, varåt gives sken av sådan innebörd som nyss sagts, vare lag samma.

Gör någon bruk av förfalskad eller falsk handling, som i första eller andra stycket sägs, varde ansedd som hade han förfalskningen själv gjort.

19 §.

Den som med kännedom om vikten av handling, som i 18 § första stycket omtalas, men utan uppsåt att skada riket med vilja undanhåller eller fördärvar handlingen, dömes till fängelse eller straffarbete i högst två år. Sker det av oaktsamhet, straffes med böter eller fängelse.

20 §.

Den som, i uppsåt att föröva brott mot allmän säkerhet eller medborgerlig frihet, samlar eller anför väpnat manskap eller håller det samlat eller förser manskap med vapen, ammunition eller annan dylik utrustning eller övar det i vapens bruk, dömes till straffarbete från och med sex till och med tio år.

Samlar någon eljest i sådant uppsåt förråd av vapen, ammunition eller annan dylik utrustning, dömes till straffarbete från och med ett till och med sex år.

21 §.

Den som uppsåtligen giver allmän spridning åt falska rykten eller lögnaktiga uttalanden, ägnade att framkalla fara för rikets säkerhet, dömes till straffarbete i högst fyra år eller fängelse. Råder ej krig eller krigsfara, må, där omständigheterna äro synnerligen mildrande, till böter dömas.

(Kungl. Maj:ts förslag:)

(Utskottets förslag:)

Gör någon under krig sådan gärning av oaktsamhet, dömes till fängelse eller böter.

Gör någon under krig *eller då krig hotar riket* sådan gärning av oaktsamhet, dömes till fängelse eller böter.

22 §.

Mottager någon av främmande makt penningar eller annat för att här i riket genom utgivande eller spridning av skrifter eller annorledes söka påverka den allmänna meningen om rikets styrelseskick eller om åtgärder i dess inre eller yttre styrelse, straffes med fängelse.

23 §.

Har någon gjort försök till brott, som i 6 § sägs, dömes högst till straffarbete i tio år.

Har någon gjort försök till brott som nedan sägs, och blev endast genom omständigheter, som voro av gärningsmannens vilja oberoende, brottets fullbordad förhindrad, varde dömd

om försöket avsåg brott, som i 17 § första stycket eller 18 § sägs, till straffarbete från och med två till och med tio år;

om försöket avsåg brott, som i 11 § sägs, till fängelse eller till straffarbete i högst fyra år, dock att i det fall, som i 13 § första stycket andra punkten sägs, tiden för straffarbetet må höjas till tio år; samt

om försöket avsåg brott, som i 20 § sägs, till straffarbete i högst sex år.

24 §.

Har stämpling till högförräderi eller krigsförräderi blivit gjord, då skall, där gärningen ej kommit till sådant förräderi eller försök därtill, anstiftare av stämplingen dömas till straffarbete från och med två till och med tio år. Annan deltagare i sådan stämpling varde dömd till straffarbete från och med ett till och med sex år.

Lika med anstiftare av stämpling skall anses den som genom uppmaning eller annorledes sökt förmå annan till förräderi, varom ovan sägs, så ock den som i syfte att komma sådant förräderi åstad av främmande makt mottagit penningar eller annat eller eljest trätt i förbindelse med sådan makt.

25 §.

Den som i annat fall än förut sagts träder i samverkan med andra eller i förbindelse med främmande makt för att förbereda, möjliggöra eller underlätta högförräderi eller krigsförräderi, vilket framdeles må varda av honom själv eller annan företaget, varde dömd till straffarbete i högst sex år. Var faran ringa, må deltagare i företaget, som ej varit anstiftare eller ledare därav, till fängelse dömas.

(Kungl. Maj:ts förslag:)

(Utskottets förslag:)

26 §.

Den som åtager sig att medverka vid spioneri eller som erbjuder sig därtill eller som i sådant syfte av främmande makt mottager penningar eller annat eller eljest träder i förbindelse med sådan makt, så ock den som söker förmå annan till gärning som nu sagts, dömes högst till straffarbete i två år. Var fråga om krigsspioneri, dömes till straffarbete från och med två till och med tio år.

27 §.

Den som, när brott, varom i 6 eller 8 § sägs, är å färde eller blivit förövat, hyser eller döljer gärningsmannen, dömes, där han ej för delaktighet i dennes brott förskyllt strängare straff, till straffarbete från och med två till och med sex år.

28 §.

Var som vet sådant brott, varom i någon av 1, 2, 6—14 eller 17—20 § sägs, å färde vara och det ej i tid upptäcker, dömes till fängelse eller till straffarbete i högst fyra år; om å brottet efter lag kan följa böter, må ock för underlåtenhet att det upptäcka till böter dömas. Har han ej de skäl, varmed han tilltror sig kunna den brottslige till gärningen binda; uppenbare då, utan att nämna personen, de omständigheter som honom kunniga äro, eller straffes som nyss är sagt. Ej skall någon av de i 3 kap. 11 § nämnda personer till straff efter denna paragraf fällas, där brottets upptäckande icke utan angivelse till åtal kunnat ske.

29 §.

Vad i 17 § andra stycket, 22, 24 och 26 §§ sägs om främmande makt skall gälla jämväl den som handlar i främmande makts intresse.

30 §.

Vad någon, som är förfallen till ansvar för brott varom i detta kapitel sägs, för brottet mottagit eller dess värde skall vara till kronan förverkat.

Föremål som begagnats för utförande av brott, som avses i detta kapitel, eller som åstadkommits i samband med det brottsliga förfarandet må ock förklaras förverkat till kronan. Ändå att ägaren eller annan ej fällas till ansvar för brottet, må sådan egendom förklaras förverkad.

Föremål som begagnats för utförande av brott, som avses i detta kapitel, eller som åstadkommits i samband med det brottsliga förfarandet må ock, *evad någon fälles till ansvar för brottet eller ej*, förklaras förverkat till kronan.

31 §.

Vad i 2 kap. 18 § stadgas om förlust av ämbete, tjänst eller annan allmän befattning och om obehörighet därtill skall ock gälla, där någon för brott, som avses i detta kapitel, dömes till fängelse.

(Kungl. Maj:ts förslag:)

(Utskottets förslag:)

9 KAP.

7 §.

Förgriper sig någon med våld emot riksstyrelse, som, i de fall grundlagen utsätter, i Konungens ställe regeringen förer, och sker brottet för att störa friheten i sådan styrelsens överläggningar eller beslut, eller att dess sammankomster hindra; dömes till straffarbete på livstid eller från och med sex till och med tio år: varder i det brott dråp å någon av styrelsens medlemmar förövat, såsom i 14 kap. 3 eller 4 § sägs; dömes dråparen till straffarbete på livstid. Innefattar gärningen förräderi; gälle vad därom i 8 kap. 2 § stadgat är.

10 KAP.

14 §.

Var som, muntligen inför menighet eller folksamling, eller i skrift, den han utspritt eller utsprida låtit, uppmanar till våld å person eller egendom eller till annat brott, varde dömd till böter eller fängelse. Avsåg uppmaningen brott, varå strängare straff än fängelse kan följa, eller voro eljest omständigheterna synnerligen försvårande, då må till straffarbete i högst fyra år dömas. Är den skyldige i följd av uppmaningen förfallen till straff för delaktighet i brott, som därå följt, gälle vad i 4 kap. stadgas.

Där någon — — — 1 mom. sägs.

Har någon — — — eller fängelse.

Vad i — — — åsyftade verkan.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

Där i lag eller särskild författning förekommer hänvisning till lagrum, som ersättes genom bestämmelse i denna lag, skall denna i stället tillämpas.

2) Lag

om ändring i vissa delar av strafflagen för krigsmakten.

Härigenom förordnas, att 8, 29, 59, 127, 133, 134 och 150 §§ strafflagen för krigsmakten¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives samt att i lagen skall införas en ny paragraf, betecknad 134 a §, av följande lydelse:

¹ Senaste lydelse, se beträffande 29 § 1936:245, beträffande 127 § 1939:723 och beträffande 133 § 1936:329.

(Kungl. Maj:ts förslag:)

(Utskottets förslag:)

8 §.

Denna lag skall ock tillämpas å envar, ändå att han icke lyder därunder, därest han inom riket, å krigsskådeplats utom riket eller å område, som av krigsmakten ockuperats, begår brott, som sägs i 133, 134, 137, 138, 141, 143, 149, 150, 166, 167, 182 eller 183 §.

Svensk man, som ej lyder under lagen, skall likväl vara underkastad straff efter densamma för brott, som avses i 134 a §.

29 §.

Officer eller — — — tid dömas.

Begår krigsman, som hör till det vid krigsmakten fast anställda manskap, brott, därför han dömes till straffarbete eller svårare straff eller jämlikt 8 kap. allmänna strafflagen till fängelse, skall han av vederbörande befälhavare skiljas från sin anställning vid krigsmakten; dock må, då tiden för ådömt straffarbete ej uppgår till sex månader eller till fängelse dömes och brottet ej är sådant, att den skyldiges medborgerliga anseende därigenom fläckas eller spilles, på befälhavaren bero att bibehålla honom vid berörda anställning.

Har officer — — — fullo undergången.

59 §.

Krigsman, som genom stympning eller annorledes uppsåtligen gör sig oduglig till uppfyllande under längre eller kortare tid av den tjänstgöringsskyldighet som skolat av honom fullgöras, straffes med fängelse eller straffarbete i högst två år.

Söker krigsman undandraga sig sådan tjänstgöringsskyldighet genom att föregiva sjukdom eller genom annat svikligt förfarande, dömes till fängelse eller straffarbete i högst två år eller, där brottet är ringa, till disciplinstraff.

127 §.

Begår någon, som lyder under denna lag, brott, som omförmäles i 8 kap. allmänna strafflagen, vare det, där ej för den gärning ansvar är i denna lag särskilt utsatt, vid straffets bestämmande ansett såsom försvårande.

133 §.

Begår någon brott, som omförmäles i 8 kap. allmänna strafflagen, straffes, där ej för den gärning ansvar är i denna lag särskilt utsatt, efter allmän lag; dock må, där straffarbete antingen på livstid eller i tio år är utsatt såsom högsta straff för brottet, dömas i förra fallet till dödsstraff och i det senare till straffarbete på livstid. Förövas brottet av någon som lyder under strafflagen för krigsmakten, vare det vid straffets bestämmande ansett såsom försvårande omständighet.

*(Kungl. Maj:ts förslag:)**(Utskottets förslag:)*

134 §.

Gör någon sig skyldig till krigsspioneri, varom stadgas i 8 kap. 8 § allmänna strafflagen, miste livet eller dömes till straffarbete på livstid eller från och med sex till och med tio år; dock må i fall som i 2 mom. av nämnda paragraf sägs, där faran var ringa, tiden för straffarbetet nedsättas till två år.

Utländsk man, som tillhör krigsförande fientlig avdelning och å krigsmaktens operationsområde gör sig skyldig till krigsspioneri, skall dömas till ansvar därför endast om han hemligen eller under falsk förevändning inhämtar eller söker inhämta upplysningar i avsikt att meddela dem åt fienden; dock må han ej fällas till straff för annat krigsspioneri än det, vari han gripes.

134 a §.

Den som vid krig bär vapen mot riket eller eljest gör tjänst vid fiendens krigsmakt, miste livet eller dömes till straffarbete på livstid; äro omständigheterna synnerligen mildrande, må till straffarbete från och med sex till och med tio år dömas.

150 §.

Vet någon brott, som i 134 a, 135, 136, 137, 144 eller 149 § sägs, å färde vara och det ej i tid upptäcker; gälle vad för dylik underlåtenhet i fråga om förräderi i allmän lag stadgas.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

3) L a g

med vissa bestämmelser till skydd för försvaret m. m.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

Konungen eller enligt Konungens bemyndigande vederbörande militära befälhavare må utfärda förbud för obehöriga att beträda anläggning, inrättning, fartyg, luftfartyg eller område som tillhör försvarsväsendet eller nyttjas av detsamma eller för dess räkning, eller att närvara vid krigsmaktens företag, övningar eller försök, eller att av eller inom sådana anläggningar, inrättningar, fartyg, luftfartyg eller områden eller av sådana företag, övningar eller försök taga fotografier eller göra avbildningar eller beskrivningar eller att inom sådana anläggningar, inrättningar, fartyg, luftfartyg eller områden innehava sprängämnen.

(Kungl. Maj:ts förslag:)

(Utskottets förslag:)

2 §.

Konungen eller enligt Konungens bemyndigande vederbörande länsstyrelse må utfärda förbud, som i 1 § avses, i fråga om anläggning, inrättning, fartyg, luftfartyg eller område, som eljest är av betydelse för försvarsväsendet.

Vid krig eller krigsfara, vari riket befinner sig, eller eljest under utomordentliga av krig föranledda förhållanden må förbud på sätt i första stycket sägs utfärdas jämväl i fråga om anläggning, inrättning, fartyg, luftfartyg eller område, som är av betydelse för folkförsörjningen.

3 §.

Under förhållanden, varom i 2 § andra stycket sägs, må Konungen avdela särskilda säkerhetsområden, i fråga om vilka förbud, som i 2 § avses, enligt Konungens bemyndigande må i stället för av länsstyrelse utfärdas av vederbörande militära befälhavare. Såsom säkerhetsområde skall jämväl anses krigsskådeplats.

Under sådana förhållanden må Konungen även i andra fall än i 1 och 2 §§ avses utfärda förbud mot att utan särskilt tillstånd taga fotografier eller göra avbildningar eller beskrivningar av militära trupper, krigsmateriel eller dylikt.

4 §.

Bryter någon mot förbud, varom i 1, 2 eller 3 § sägs, dömes till dagsböter eller fängelse.

Lag samma vare, där någon, ändå att förbud som förut sagts ej blivit meddelat, genom förklädnad eller genom att lämna oriktig uppgift om sina personliga förhållanden eller eljest svikligen berett sig tillträde till anläggning, inrättning, fartyg, luftfartyg eller område eller tillfälle att närvara vid företag, övningar eller försök, som i 1 § sägs.

5 §.

Sjömätning eller lodning vid rikets kuster eller i därtill hörande skärgårdar, farleder eller hamnar må endast ske med tillstånd enligt vad av Konungen stadgas. Den som häremot bryter dömes till dagsböter eller fängelse i högst sex månader. Vad sålunda är sagt äge dock ej tillämpning, om någon utför lodning, som erfordras för framförande eller säkerställande av fartyg, varå han befinner sig, eller om lodning i hamn verkställes på föranstaltande av vederbörande hamnmyndighet.

6 §.

Fotografier, avbildningar, beskrivningar eller mätningssuppgifter, tillkomna under förfarande, vilket enligt denna lag är förbjudet, jämte för

6 §.

Fotografier, avbildningar, beskrivningar eller mätningssuppgifter, tillkomna under förfarande, vilket enligt denna lag är förbjudet, jämte för

*(Kungl. Maj:ts förslag:)**(Utskottets förslag:)*

fotografiernas tagande samt avbildningarnas, beskrivningarnas eller mätningarnas verkställande använda apparater och materiel ävensom sprängämnen, vilka någon innehaft i strid mot förbud som utfärdats enligt lagen, må förklaras förverkade till kronan. Ändå att ägaren eller annan ej fälles till ansvar för överträdelse av denna lag, må sådan egendom förklaras förverkad.

fotografiernas tagande samt avbildningarnas, beskrivningarnas eller mätningarnas verkställande använda apparater och materiel ävensom sprängämnen, vilka någon innehaft i strid mot förbud som utfärdats enligt lagen, må, *evad någon fälles till ansvar för överträdelse av denna lag eller ej*, förklaras förverkade till kronan.

7 §.

Böter som ådömas enligt denna lag tillfalla kronan.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling. Genom lagen upphäves lagen den 9 maj 1913 (nr 48), innefattande vissa bestämmelser till skydd för hemligheter av betydelse för rikets försvar.

B) att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag, om möjligt till innevarande riksdag, rörande en komplettering av gällande lagbestämmelser i syfte att bereda möjlighet till effektivare ingripande mot sabotage eller försök eller förberedelse därtill;

C) att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla att Kungl. Maj:t ville snarast föranstalta om utredning rörande förhållandet, i de i utskottets yttrande angivna avseendena, mellan tillämpningsområdet för allmänna strafflagen och strafflagen för krigsmakten samt för riksdagen framlägga de förslag vartill utredningen kan föranleda.

Stockholm den 9 maj 1940.

På första lagutskottets vägnar:

K. SCHLYTER.

Vid detta ärendes behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Schlyter, Gärde, Karl Emil Johanson, Wagnsson, Eskhult, Ewerlöf, Karl Johan Olsson* och *Brandt*;

från andra kammaren: herrar *Lindqvist, Hedlund* i Östersund och *Lindmark*, fru *Östlund* samt herrar *Ryberg, Olsson* i Mellerud, *Gezelius* och *Dahlbäck*.
